

Luminița VLEJA
(Universidad de Oeste de
Timișoara)

Proyecto MUST: traducción e interferencias desde el TO al TL

Abstract: (*Project MUST: translation and interference between ST and TT*) The present work represents the analysis inception of a translation corpus from Spanish to Romanian, by Romanian students, with the purpose of investigating their linguistic behavior and deepen the study of their difficulties which arise during this process. The study connects, on the one hand, with the project ROGER, a corpus-based academic writing research project, (<https://roger.projects.uvt.ro>) which also aims at conducting contrastive interlanguage analyses: identification, analysis, measurement and evaluation of rhetoric and linguistic characteristics of academic texts written in English and Romanian at Romanian universities. We relate with the MUST corpus project, by collecting translation texts which are going to be available in the international database administered by the Belgian university. As main data of our study for the Spanish ST, we proposed a fragment of a scientific article by a Romanian author published in *Quaestiones Romanicae VII*. In our case study, we will analyze the preparing steps of translation and the Romanian alternatives from a linguistic-textual and intercultural perspective. We will also address the hermeneutic dimension (George Steiner) and we will focus on the three essential characteristics (Hurtado Albir): text, communication act and mental process. Our intention is not to formulate solutions for the mistakes found in the corpus, but to discuss the proposed alternatives and their naturalness, the interferences or the linguistic “contamination”. The project’s final goal is to raise the student’s translation competency.

Keywords: *translation, Spanish, Romanian, contrastive analysis, corpus linguistics*

Resumen: El presente trabajo representa el comienzo del análisis de un corpus de traducciones del español al rumano realizado por alumnos rumanos, con el fin de investigar su comportamiento lingüístico y profundizar en la observación de las dificultades con las que se confrontan durante este proceso. Nuestro estudio se conecta, por una parte, con el proyecto ROGER, un proyecto internacional de investigación de la escritura académica a base de corpus (<https://roger.projects.uvt.ro>) cuyo objetivo es la investigación contrastiva: identificar, analizar, medir y evaluar las características retóricas y lingüísticas relevantes de los textos académicos, escritos en inglés y rumano en las universidades rumanas. Nos referiremos, en concreto, al proyecto de corpus MUST que consiste en la compilación de textos traducidos que estarán disponibles en la base de datos internacionales administrada por una universidad de Bélgica. Para los principales datos de nuestro estudio hemos propuesto como TO en español un fragmento de artículo científico de una autora rumana publicado en *Quaestiones Romanicae VII*. En nuestro estudio de caso analizamos las medidas preparatorias y las variantes en rumano desde las perspectivas lingüístico-textual e intercultural. Incidimos también en la dimensión hermenéutica (George Steiner) y nos centramos en las tres características esenciales de la traducción (Hurtado Albir): texto, acto de comunicación y proceso mental. Nuestro propósito no es proponer soluciones a los errores detectados en el corpus, sino hacer comentarios sobre las variantes y su naturalidad, las interferencias o la “contaminación” lingüística. El objetivo final del proyecto es ampliar la competencia traductora de los alumnos.

Palabras clave: *traducción, español, rumano, contrastividad, lingüística del corpus*

Introducción

El mundo de la traducción ya no se concibe hoy en día sin el uso de los recursos existentes en el ciberespacio, muy sofisticados y en directa relación con las bases de datos y la lingüística de corpus. Nuestros alumnos de Lenguas Modernas Aplicadas encuentran al respecto una inmensa bibliografía que les proporciona modelos de traducción, desde bibliotecas de textos electrónicos, archivos informatizados y corpus. Existe, para hablar solamente de un ejemplo en este sentido, entre las revistas en línea especializadas multilingües, *La Linterna del traductor* (<http://www.lalinternadeltraductor.org/antiguos.html>) en la que la rúbrica *Tribuna estudiantil* está dedicada a los futuros profesionales traductores, intérpretes, correctores y profesionales del sector lingüístico. En el ámbito de la LC (lingüística de corpus) destaca la revista CORPUS (<https://journals.openedition.org/corpus/>) dedicada a los aspectos teóricos, epistemológicos, metodológicos en cualquier campo y área geográfica lingüística de aplicación. Sus autores, tal como lo manifiestan en el prólogo de la revista, “se proponen desarrollar una reflexión profunda sobre el papel de los cuerpos en las prácticas lingüísticas contemporáneas y un análisis reflexivo sobre los modos de elaboración de los diferentes cuerpos presentados, así como sobre sus herramientas de explotación. De esta forma, tratan de explicar y evaluar los procesos heurísticos que unen la recolección y estructuración de datos empíricos, por un lado, y la aparición o validación de la hipótesis lingüística, por el otro.” (N.t.)

La lingüística de corpus (LC)

En la traducción se aplica, entre otros procedimientos, en el contexto interdisciplinar y transversal, la utilización de corpus (monolingües, bilingües, multilingües y traducidos) como una metodología moderna que reúne, organiza y procesa datos y muestras de uso de la lengua. El primer corpus lingüístico electrónico, el corpus Brown, fue creado en 1964 y hasta 1970 la lingüística de corpus se utilizó casi de manera exclusiva para el análisis del inglés. En los últimos años la lingüística de corpus ha ejercido un impacto considerable en lingüística y traducción en el caso del español.

Según la RAE (*Diccionario de la lengua española*, 2001), el corpus es “un conjunto lo más extenso y ordenado posible de datos o textos científicos, literarios, etc., que pueden servir de base a una investigación”. Se diferencia de otras colecciones de textos (archivos, bibliotecas de textos electrónicos) por sus criterios de selección y almacenamiento.

El investigador chileno Giovani Parodi (Parodi 2008, 2010), en cuyos artículos apoyamos nuestras consideraciones para la aplicación práctica, opina que la lingüística de corpus es un conjunto de principios metodológicos basados en técnicas estadísticas y computacionales para estudiar datos reales de la lengua.

En su artículo *Lingüística de corpus: una introducción al ámbito*, Giovani Parodi aborda críticamente la Lingüística de Corpus (LC). Hace una breve presentación y examina el cuadro teórico que justifica su independencia como metodología de investigación en lingüística. También propone su propia definición de la LC y analiza el posible estatus de la LC como una teoría. Hacia el final del artículo pone en relación a la LC y algunas investigaciones en lengua española (Parodi 2008). El investigador chileno estima que el problema de decidir si la LC es una teoría o una metodología ha sido debatido desde varias perspectivas. Señala que existe amplia bibliografía que aborda este asunto y cita a Svartvik, 1992; McEnery & Wilson, 1996; Kennedy, 1998; Stubbs, 1996, 2001; Tognini-Bonelli, 2001. Además de su papel metodológico, la LC aporta datos que se pueden preservar, almacenar como corpus electrónicos y analizar desde distintos enfoques científicos.

Ya se sabe que la LC en su versión actual constituye un enfoque metodológico para el estudio de las lenguas, el cual revela oportunidades extraordinarias para la descripción, análisis, y enseñanza de discursos de todo tipo, de varias esferas del conocimiento y en contextos auténticos, afirma Parodi. También se considera que es una base empírica para el desarrollo de materiales educativos y metodológicos de diversa índole, así como para la elaboración de gramáticas, diccionarios y otros, tanto de discursos generales como especializados, orales y escritos. Desde esta mirada más amplia, la LC constituye un conjunto de principios metodológicos para estudiar cualquier rama lingüística a partir de corpus lingüísticos con sustrato en tecnología computacional y programas informáticos. Se trata de un método de investigación de la lengua en sus distintos usos y niveles.

Después de definir la LC como una metodología para la investigación de las lenguas y del lenguaje, advirtiendo que hay lingüistas que consideran que la LC es una técnica o una tecnología, Parodi define el corpus y hace una clasificación a partir de varios criterios. Según su teoría y la del proyecto EAGLES de la Unión Europea (Expert Advisory Group on Language Ingineering Standards)

hay tres criterios relevantes: 1. flexibilidad; 2. apertura teórica; 3. búsqueda de consensos.

A la hora de elaborar un corpus hay que tener en cuenta varias particularidades importantes: 1. extensión; 2. formato; 3. representatividad; 4. diversificación; 5. marcado o etiquetado; 6. procedencia; 7. tamaño de las muestras; 8. clasificación y adscripciones de tipos disciplinar, temático, etc.

El proyecto MUST

El Proyecto MUST (Multilingual Student Translation/Traducción Multilingüe de Estudiantes) es una iniciativa de recopilación de corpus colaborativa lanzada en 2016 que se propone reunir a profesores e investigadores de traducción en torno a dos objetivos principales: recopilar y compartir las traducciones producidas por los estudiantes y procesarlas utilizando un conjunto estandarizado de herramientas y directrices con una visión para optimizar la enseñanza de la traducción y avanzar en la

investigación empírica. Puesto que las necesidades específicas de los estudiantes de traducción difieren de las de los estudiantes de idiomas generales, por este proyecto se inicia una labor de recopilación e investigación, muy valioso también para aplicaciones pedagógicas.

La idea de este tipo de corpus no es nueva. Hay corpus de traducción de los estudiantes desde 2001, aunque de un número limitado de pares de idiomas y una tendencia restringir el corpus hacia una dirección de traducción. Una ventaja de esta gama de materiales es la creación de sistemas de anotación de errores para la traducción, pero al mismo tiempo, la comparación de los resultados entre los cuerpos se ve en algunos casos dificultada por ciertas debilidades de estos sistemas.

En 2018 se publica un trabajo de dos directoras del proyecto MUST, Sylviane Granger y Marie-Aude Lefer, ambas de la Universidad Católica de Lovaina. El principal objetivo de MUST, explican las autoras en su artículo (Granger & Lefer 2018) es llenar el vacío existente en este ámbito digital. Los datos recopilados serán verdaderamente multilingües y representarán una gran cantidad de tipos de texto, géneros, registros y temas (véase el sitio del proyecto en <https://uclouvain.be/en/research-institutes/ilc/cecl/must.html>). Se están incluyendo traducciones de L2>L1 y L1>L2. El proyecto incluye actualmente 30 equipos de investigación de 14 países de Europa, Asia, Latinoamérica y cubre una gran cantidad de idiomas, entre los cuales chino, esloveno, español, francés, holandés, inglés, gallego, alemán, griego, italiano, lituano, macedonio, noruego, polaco, portugués (brasileño). La representante del equipo rumano es Mădălina Chitez de la Universidad de Oeste de Timișoara (RO >EN lenguaje general y especializado).

El acceso para todos los socios se garantiza gracias a una interfaz basada en la web, Hypal4MUST (una plataforma verdaderamente colaborativa), donde se pueden buscar todos los datos recopilados. Los metadatos y las anotaciones están estandarizados y se pueden utilizar para todas las traducciones de la base de datos con el fin de garantizar una comparabilidad completa de datos e interpretación fiable de resultados.

Se recopilan tres tipos de metadatos: 1. los relacionados con el TO; 2. los relacionados con la tarea de traducción; 3. los relacionados con el traductor. Una vez que se ha cargado un texto con todos sus metadatos, otros miembros del proyecto pueden reutilizarlo, lo que facilita enormemente sus actividades de enseñanza y/o investigación.

En el marco del proyecto se ha creado un sistema de anotación orientado a la traducción y que presenta dos características distintivas: por una parte, ofrece la posibilidad de destacar el uso erróneo y correcto; por otra parte, ofrece la opción de marcar procedimientos de traducción, como transposición, simplificación o explicitación, orientando así la teoría hacia la práctica de la traducción. Los colaboradores decidieron hacer referencia al sistema de anotación como *anotación orientada a la traducción* en lugar de *anotación de error*. El sistema contiene 60 etiquetas en total y se compone de las siguientes tres partes:

1. Transferencia de texto de origen: se trata de discrepancias entre el TO y el TL y/o entre el TL y el resumen de la traducción. Por ejemplo, distorsión del mensaje: policies that can lead to sustainable wellbeing > politiques qui mènent à un bien-être durable ‘policies that lead to sustainable wellbeing’ (‘políticas duraderas que conducen a un bienestar sostenible’).

2. Idioma del texto de destino. Se trata de características del texto de destino que son erróneas y/o inapropiadas independientemente del texto de origen (por ejemplo, “las personas con las que” en lugar de “las personas que”);

3. Procedimientos de traducción: se trata de procedimientos utilizados para resolver la traducción, problemas detectables a la hora de comparar la traducción con su TO (por ejemplo, implicación, generalización, préstamo (Granger & Lefer 2018)).

Aplicación práctica y metodología

Una primera etapa del proyecto MUST desarrollada en la Universidad de Oeste consistió en relacionar a varios grupos de alumnos que tradujeran textos o fragmentos de textos del alemán, español, etc. al rumano. Por nuestra parte, nos hemos centrado en un grupo de 7 alumnos estudiantes de Lenguas Modernas Aplicadas, primer curso de Inglés-Español, cuya lengua materna es el rumano. Para la construcción de corpus español-rumano hemos propuesto un fragmento de artículo científico de una autora rumana publicado en *Quaestiones Romanicae VII/2*, disponible en <https://ciccre.uvt.ro/ro/qvaestiones-romanicae/qvaestiones-romanicae-vii>.

TO:

Cuestiones preliminares: la definición del género

El viaje y los libros que lo enfocan están atravesando, tal vez, su periodo de gloria. Se viaja más que nunca y se escribe profusamente sobre esta experiencia, de modo que tenemos testimonios con tonos de los más diversos. Hay relatos escuetos, que dan prioridad a los apuntes fugaces, en un intento de enumerar el mayor número posible de detalles inconexos. Al otro extremo de la escala encontramos relatos cuyos autores se decantan por el humor o por la efusión lírica, favoreciendo la función expresiva del texto, en detrimento de la referencial. No resulta sorprendente por lo tanto que, al analizar los estudios que se han hecho sobre este corpus en continuo crecimiento, Navarro Domínguez (2014, 11) nos recuerde “las contradicciones y paradojas” derivadas de su heterogeneidad.

En un mundo como el de hoy, en el que podemos ver infinidad de grabaciones hechas en sitios de los más insólitos, la descripción mimética ha ido perdiendo importancia, dejando lugar a las miradas subjetivas. Todo está relacionado, inevitablemente, con la motivación del viaje. Hay dos tipos de viajeros cuyos relatos pueden suscitar interés: i) el viajero que elige explorar el mundo en una aventura única, memorable, bajo el signo de los superlativos –lo más lejos, lo más rápido, lo más arriesgado– poniendo a prueba sus límites físicos y psicológicos, como los exploradores de antaño; ii) el viajero atraído

por ciertos destinos con la fuerza inexplicable que poseen los lugares cargados de historia o cuyos habitantes son tan radicalmente “otros” que su alteridad fascina. No es posible obviar que la personalidad del viajero queda reflejada en cómo selecciona lo que le parece relevante y cómo dosifica la información para infundir energía propia a su viaje:

(Iulia BOBĂILĂ, “*Barcelona es una artista caprichosa*”: *La vitalidad del espacio en el diario de viaje de Carmen Firan*, in QR VII/2, 2019, p. 31)

Al tratarse de alumnos rumanos de nivel A2-B1 en español, hemos analizado principalmente los datos cualitativos del párrafo y nuestras observaciones se han centrado principalmente en las estrategias y los rasgos léxico-gramaticales utilizados por cada alumno en L1 en sus producciones escritas. Detectar las dificultades de traducción y los problemas de estilo, proponer soluciones y refinar la traducción son los pasos esenciales que ha seguido cada alumno hacia una mejor traducción.

Entre las dificultades de traducción destacan las siguientes:

Español	Rumano
relatos escuetos	T1 povești simple
	T2 povestiri scurte
	T3 povești scurte
	T4 relatări scurte
	T5 relatări succinte
	T6 povestiri simple
	T7 povești concise
a los apuntes fugaces	T1 însemnările trecătoare
	T2 notelor trecătoare
	T3 unor note scurte
	T4 notitelor rapide
	T5 notitelor trecătoare
	T6 notitelor trecătoare
	T7 subiectele trecătoare
relatos cuyos autores se decantan por el humor o por la efusión lírica	T1 povești ale căror autori optează pentru umor sau pentru versiunea lirică
	T2 povești ale căror autori se abat de la humor sau efuzione lirica
	T3 povești ale căror autori optează pentru umor sau pentru liric
	T4 relatări al căror autori ies în evidență prin simțul umorului și prin fuziunea lirică
	T5 relatări ale căror autori tind să incline spre umor sau spre efuziunea lirică,
	T6 povestiri ale căror autori se fac inteleși prin umorul sau efuziunea lirica
	T7 povești ai căror autori se remarcă prin umor sau efuziune lirică
por lo tanto	T1 -
	T2 Prin urmare
	T3 -
	T4 tocmai
	T5 Prin urmare
	T6 În consecință

	T7 mai ales că
ha ido perdiendo importancia	T1 își pierde importanță
	T2 a început să-și piardă din importanță
	T3 și-a pierdut importanță
	T4 a început să-și piardă din importanță
	T5 a pierdut importanță
	T6 își pierdea importanță
	T7 a început să-și piardă din importanță
poniendo a prueba	T1 punând la încercare
	T2 punând la încercare
	T3 punând la încercare
	T4 punându-și la încercare
	T5 punându-și la încercare
	T6 punându-și la încercare
	T7 testându-și limitele
los lugares ... cuyos habitantes son tan radicalmente “otros” que su alteridad fascina	T1 locurile ... ale căror locuitori sunt atât de „diferiți,, încât diferența fascinează
	T2 locurile ... ale căror locuitori sunt atât de radical „alții“ precum alteritatea lor fascinează.
	T3 locurile ... ai căror locuitori sunt într-un mod radical “alții” încât alteritatea lui fascinează.
	T4 locurile ... a căror locuitori sunt atât de “diferiți” încât diferențele lor te fascinează.
	T5 locurile ... a căror locuitori sunt atât de complet „alții” încât alteritatea lor îți fascinează.
	T6 locurile ... ale caror locuitori sunt atât de “diferiti” incat alteritatea lor fascineaza.
	T7 locurile ... ai căror locuitori sunt atât de „diferiți” încât deosebirea dintre ei fascinează.
para infundir energía propia a su viaje	T1 pentru a insufla energie proprie călătoriei sale
	T2 pentru a infuza călătoria
	T3 pentru a insufla energia în călătoria sa
	T4 pentru a-și instiga propria energie în călătoria sa
	T5 pentru a inspira energie proprie călătoriei sale
	T6 pentru a insufla energie proprie calatoriei sale
	T7 pentru a-și transmite energia călătoriei sale

Aunque se parte, en cada caso, de una traducción literal, los alumnos han notado que la revisión personal del texto mejora mucho su TL. La traducción del TO no les ha impuesto restricciones culturales. Las particularidades textuales (rasgos intra- y extra-lingüísticos, micro-situación, modalidades, tiempo, lugar, espacio, marcas del sujeto, implicaciones afectivas) no están restituidas de forma idéntica en los 7 TL. Cada TL tiene sus propiedades estilísticas y léxico-semánticas. A pesar de que se trata de alumnos cuya lengua materna es el rumano, hay también aspectos gramaticales corregibles (coherencia, cohesión, el uso del relativo al, a, ai ale cărui/cărei/cărор). En

algunos casos hemos notado una “ida y vuelta” de la mirada del alumno que muestra una reflexión insuficiente con respecto a la coherencia y cohesión del texto: por ejemplo, en TL 2 la oración subordinada consecutiva (*de modo que tenemos testimonios con tonos de los más diversos*) se ha restituido al rumano por una subordinada final (*astfel încât să avem mărturii cu cele mai diverse tonuri*). Un problema “técnico” es la falta de signos diacríticos en algunos TL (ă, â, î, ş, ţ).

Por falta de espacio, no nos detenemos aquí sobre los demás aspectos relacionados con las técnicas y estrategias de traducción utilizadas por los alumnos, muy interesantes también desde el punto de vista de las limitaciones personales y las reflexiones subjetivas.

Este muestrario es muy útil para analizarlo con los alumnos de traducción en asignaturas como Iniciación práctica y teórica en la traducción.

Muestrario de TL:

TL 1

Discuții preliminare: definiția genului

Călătoria și cărțile care o abordează parcurg, poate, perioada sa de glorie. Se călătoresc mai mult ca niciodată și se scrie abundant despre această experiență, astfel încât avem mărturiri cu nuanțe dintre cele mai diverse. Există povești simple, care dau prioritate însemnărilor trecătoare, într-o încercare de a enumera cel mai mare număr posibil de detalii neconcordante. La celălalt capăt al scalei găsim povești ale căror autori optează pentru umor sau pentru versiunea lirică, favorizând funcția expresivă a textului, în detrimentul referențial. Nu este surprinzător faptul că, atunci când analizăm studiile care s-au făcut despre acest corpus în continuă creștere, Navarro Dominguez (2014, 11) ne amintește „, contradicțiile și paradoxurile,, derivate din eterogenitatea lor.

Într-o lume ca aceasta, în care putem vedea nenumărate înregistrări făcute în cele mai neobișnuite locuri, descrierea mimetică își pierde importanța, lăsând loc privirilor subiective. Totul este relaționat, în mod inevitabil, cu motivația călătoriei. Există două tipuri de călători ale căror povești pot trezi interes: i) călătorul care alege să exploreze lumea într-o aventură unică, memorabilă, sub semnul superlativelor – cel mai departe, cel mai rapid, cel mai riscant – punând la încercare limitele sale fizice și psihologice, precum exploratorii de altădată; ii) călătorul atras de anumite destinații cu puterea inexplicabilă pe care o dețin locurile încărcate de istorie sau ale căror locuitori sunt atât de „diferiți,, încât diferența fascinează. Nu este posibil să ignorăm faptul că personalitatea călătorului rămâne reflectată în modul cum selecționează ceea ce i se pare relevant și cum dozează informația pentru a insufla energie proprie călătoriei sale.

TL 2

Întrebări preliminare: definiția genului

Călătoria și cărțile care o concentrează parcurg, probabil, perioada sa de glorie. Se călătoresc mai mult ca niciodata și se scrie din abundenta despre această experiență, astfel încât să avem mărturii cu cele mai diverse tonuri. Există povestiri scurte, care

dau prioritate notelor trecătoare, în încercarea de a enumera intr-un numar cat mai mare de detailii incoerente. La celălalt capăt al scalei găsim povești ale căror autori se abat de la umor sau efuzione lirica, favorizând funcția expresivă a textului, în detrimentul de referință. Prin urmare, nu este surprinzător faptul că, în analiza studiile care au fost efectuate pe acest corpus intr-o continuă creștere, Navarro Dominguez (2014, 11) ne amintește „contradicțiile și paradoxurile“ derivate din eterogenitatea lor.

Într-o lume ca cea din ziua de astazi, în cazul în care putem vedea nenumărate înregistrări făcute în cele mai neobișnuite site-urile, descrierea mimetică a inceput să-si piarda din importanta, lasand cale privirilor subiective. Totul este relationat, inevitabil, de motivația călătoriei. Există două tipuri de călători ale căror povești pot creste interesul: călător care alege să exploreze lumea într-o singura aventură, de neuitat, sub semnul superlativelor -cat mai departe, cat mai repede repede, cat mai periculos,-punând la încercare limitele lor fizice și psihologice, precum exploratorii din trecut;ii) călătorul atras de anumite destinații cu o forță inexplicabilă care posedă locuri încarcate de istorie ale căror locuitori sunt atât de radical „alții“ precum alteritatea lor fascinează. Nu este posibil să poți ignora faptul că personalitatea călătorului este reflectată în modul în care selectați ceea ce par informații relevante și modul în care dispensează de energie proprie pentru a infuza călătoria:

TL 3

Probleme preliminare: definiția genului

Călătoria și cărțile care îl pasionează, traversează, poate, perioada lor de glorie. Se călătoresc mai mult ca niciodată și se scrie foarte mult despre această experiență, având chiar mărturii interesante. Sunt povești scurte, care oferă prioritate unor note scurte în încercarea de a enumera cel mai mare număr posibil de detalii fără nicio legătură. Pe de cealaltă parte, regăsim povești ale căror autori optează pentru umor sau pentru liric, alegând funcția expresivă a textului în detrimentul celei referențiale. Acest lucru nu este surprinzător deoarece analizând studiile care s-au făcut cu privire la această operă aflată într-o continuă dezvoltare, Navaro Dominguez ne amintește „contradicțiile și paradoxurile“ derivate din eterogenitatea sa.

Într-o lume precum cea de azi, în care putem vedea o infinitate de înregistrări făcute în cele mai neobișnuite locuri, descrierea mimetică și-a pierdut importanța lăsând loc punctelor de vedere subiective. Totul are legătură, într-un mod inevitabil cu motivația călătoriei. Există două tipuri de călători ale căror povestiri pot stârnii interes: i] călătorul care alege să exploreze lumea într-o aventură unică, memorabilă, sub semnul superlativului- cel mai departe, cel mai rapid, cel mai riscant- punând la încercare limitele sale fizice și psihice, precum exploratorii din trecut; ii] călătorul atras de anumite destine cu forță inexplicabilă pe care o dețin locurile încarcate de istorie sau ai căror locuitori sunt într-un mod radical „alții“ încât alteritatea lui fascinează. Nu trebuie să lăsăm de-o parte faptul că personalitatea călătorului rămâne reflectată în modul în care selectează ce i se pare relevant și cum dispensează informația pentru a insufla energia în călătoria sa.

TL 4

Aspecte preliminare: Definiția genului.

Călătoria și cărțile care se îmbină trec, oarecum, prin etapa lor de glorie. Se călătoresc mai mult ca niciodată și se scrie în mod profund despre aceasta experiență, în aşa fel încât avem declarații cu tonalități dintre cele mai diverse. Există relatari scurte, care dau prioritate notișelor rapide, într-o încercare de a enumera un număr mare de amănunte din afara contextului. De cealaltă parte a extremei, întâmpinăm relatari al căror autori ies în evidență prin simțul umorului și prin fuziunea lirică, favorizând funcția expresivă a textului, în opozitie cu cea referențială a acestuia. Nu este tocmai surprinzător, deoarece, în momentul analizării studiilor care s-au creat despre aceste corpuri în continuă creștere, Navarro Dominguez (2014, 11) ne amintește „contradicțiile și parodoxele” desprinse din eterogeneza sa.

Într-o lume ca aceasta din ziua de azi, în care putem privi o infinitate de înregistrări realizate în locuri uimitoare, descrierea mimetică a început să-și piardă din importanță, lăsând loc privirilor subiective. Totul este relaționat, inevitabil, cu motivația asupra călătoriei. Există două tipuri de călători a căror relatari pot trezii interes: i) Călătorul care alege să descopere lumea într-o aventură unică, memorabilă, sub semnele superlativului. – Cât mai departe, cât mai repede și cât mai riscant. – Punându-și la încercare limitele sale fizice și psihologice, precum exploratorii din trecut; ii) Călătorul atras de anumite destinații cu o putere inexplicabilă pe care locurile o dețin și cu o istorie încărcată, sau a căror locuitori sunt atât de „diferiți” încât diferențele lor te fascinează. Este imposibil de presupus faptul că personalitatea călătorului persistă reflectată în felul în care alege ceea ce i se pare relevant și cum împarte informația pentru a-și instiga propria energie în călătoria sa.

TL 5

Aspecte preliminare: definiția genului.

Călătoria și cărțile care-l concentrază, trec probabil, prin perioada lor de glorie. Se călătoresc mai mult ca niciodată și se scrie în abundență despre această experiență, de mod că avem mărturii cu nuante printre cele mai diverse. Sunt relatari succinte, care conferă prioritate notișelor trecătoare, într-o tentativă de a enumera cel mai mare număr posibil de detalii fără legătură. În partea cealaltă a scalei întalnim relatari ale căror autori tind să incline spre umor sau spre efuziunea lirică, favorizând funcția expresivă a textului, în detrimentul refetinței. Prin urmare, nu rezultă surprinzător ca după analizarea studiilor care s-au făcut despre acest corpus în creștere continuă, Navarro Dominguez (2014, 11) ne amintește „contradicțiile și paradoxurile” rezultate din eterogenitatea lor.

Într-o lume ca cea de astăzi, în care putem observa o infinitate de înregistrări realizate în cele mai neobișnuite locuri, descrierea mimetică a pierdut importanță, lăsând loc privirilor subiective. Totul este asociat, în mod inevitabil, cu motivația călătoriei. Sunt două tipuri de călători a căror povești ar putea starni interes: i) călătorul care alege să exploreze lumea într-o aventură unică, de neuitat, sub semnul superlativelor – cel mai îndepărtat, cel mai rapid, cel mai riscant – punându-și la

încercare limitele fizice și psihologice, precum exploratorii de odinioară; ii) călătorul atras de anumite destinații cu forță nedescrisă pe care o dețin locurile încărcate de istorie sau a căror locuitori sunt atât de complet „alții” încât alteritatea lor îi fascinează. Nu este posibil să trecem cu vederea faptul că personalitatea călătorului rămâne reflectată în cum selectează ceea ce i se pare relevant și cum măsoără informația pentru a inspira energie proprie călătoriei sale.

TL 6

Subiecte preliminare: definitia genului

Calatoria și cartile care îl focusează parcurg, probabil, perioada lor de glorie. Se călătoreste mai mult ca niciodată și se scrie din belșug despre aceasta experiența, de modul în care avem testimonii cu tonuri dintre cele mai diverse. Există povestiri simple, care oferă prioritate notitelor trecătoare, cu o intenție de a enumera cel mai mare număr posibil de detalii fără legătură. La cealaltă extrema a gamei găsim povestiri ale căror autori se fac înțeleși prin umorul sau efuziunea lirică, favorizând funcția expresivă a textului, în detrimentul celei referențiale. În consecință, nu rezulta surprinzător faptul că, la analizarea studiilor facute despre acest corp în continuă creștere, Navarro Domínguez(2014, 11) ne amintește “contradictiile și paradoxurile” derivează de la neomogenitatea sa.

Intr-o lume precum cea din zilele noastre, în care putem vedea infinitati de înregistrari realizate în locuri cat mai neobisnuite, descrierea mimetică își pierde importanța, lasând loc privirilor subiective. Totul este asociat, inevitabil, cu motivatia călătoriei. Există două tipuri de călători ai căror povestiri pot starni interes: i) călătorul care alege să exploreze lumea într-o aventură unică, memorabilă, sub semnul superlativelor- cel mai departe, cel mai repede, cel mai riscant- punându-si la încercare limitele fizice și psihologice, precum exploratorii de odinioara; ii) călătorul atras de anumite destinații cu forță inexplicabilă pe care o au locurile pline de istorie sau ale căror locuitori sunt atât de “diferiți” încât alteritatea lor fascinează. Nu este posibila opunerea ideii ca personalitatea călătorului ramane reflectată în modul de a selecționa ceea ce I se pare relevant și de a doza informația pentru a insufla energie proprie călătoriei sale:

TL 7

Chestiuni introductive: definiția categoriei

Călătoria și cărțile, pe care el se concentrează, traversează, probabil, perioada lor de glorie. Se călătoresc mai mult ca oricând și se scrie belșug despre această experiență, deoarece avem dovezi din gamele cele mai diverse. Există povești concise, care prioritizează subiectele trecătoare, într-o încercare de enumerare a celui mai mare număr posibil de detalii incoerente. La cealaltă extremitate a registrului găsim povești ai căror autori se remarcă prin umor sau efuziune lirică, favorizând funcția expresivă a textului, în detrimentul celei referențiale. Nu se dovedește surprinzător, mai ales că, analizând studiile care s-au realizat despre această culegere de texte în continuă

dezvoltare, Navarro Domiguez (2014, 11) ne amintește de „contradicții și paradoxuri” derivate din diversitatea lor.

Într-o lumea ca cea de azi, în care putem vedea infinitatea de înregistrări făcute în locuri dintre cele mai extraordinare, descrierea mimetică a început să-și piardă din importanță, făcând loc privirilor subiective. Totul este corelat, inevitabil, cu motivarea călătoriei. Sunt două tipuri de călători ale căror povești pot stârni interes: i) călătorul care alege să exploreze lumea într-o aventură unică, memorabilă, sub semnul superlativelor - cât mai departe, cât mai rapid, cât mai periculos - testându-și limitele fizice și psihologice, asemenea exploratorilor anteriori; ii) călătorul atras de anumite destine cu forță inexplicabilă pe care dețin o locurile cu încărcătură istorică sau ai căror locuitori sunt atât de „diferiți” încât deosebirea dintre ei fascinează. Nu poate fi exclus faptul că personalitatea călătorului rămâne oglindită în cum selectează ceea ce i se pare relevant și în cum dozează informația pentru a-și transmite energia călătoriei sale;

Conclusión

Con el desarrollo de la lingüística de corpus se ha logrado almacenar gran cantidad de géneros digitales. Los metadatos relacionados con la traducción representan un tema de gran actualidad. Hay, por ejemplo, metadatos relacionados con el TO (género y subgénero, dominio, público, objetivo), metadatos relacionados con la tarea de traducción (tipo de tarea, herramientas y recursos, retroalimentación y revisión, etc.) y metadatos relacionados con el traductor (nivel del idioma, antecedentes del estudio anterior y actual, competencia de autoevaluación en el idioma de origen y de llegada, experiencia en traducción).

La iniciativa de introducir en el equipo del proyecto MUST pares de lenguas como el español y el rumano nos parece muy productiva. Los corpus bilingües y multilingües presentan la ventaja de orientar el análisis hacia niveles lingüísticos distintos (tanto en los TO como en los TL; este enfoque contribuiría indudablemente al uso correcto de la lengua materna, donde últimamente se registran muchas anomalías): el nivel oral (fonético/fonológico), gramatical, semántico, pragmático.

Destaca la aplicación de la lingüística de corpus como fuente de datos para la enseñanza de lenguas y la elaboración de materiales didácticos: diccionarios, gramáticas, productos relacionados con la traducción automática o con las tecnologías del habla. Señalemos que se trata de una tecnología cada vez más compleja y enriquecida de las herramientas de estudio, lo que lleva sin duda alguna a un uso rutinario y creativo al mismo tiempo del lenguaje y de las lenguas particulares.

Referencias bibliográficas

- Bobăilă, Iulia. “«Barcelona es una artista caprichosa»: La vitalidad del espacio en el diario de viaje de Carmen Firan”, en *Quaestiones Romanicae VII/2*. 2019, p. 31-40. Disponible en <https://ciccre.uvt.ro/ro/qvaestiones-romanicae/quaeestiones-romanicae-vii>.
- Davies, M. Corpus del español. Disponible en: <https://www.corpusdelespanol.org/>

- Granger, S. & Lefer, M.-A. 2018. MUST: A collaborative corpus collection initiative for translation teaching and research, in Granger, S., Lefer, M.-A. & Aguiar de Souza Penha Marion, L. (eds.) *Book of Abstracts. Using Corpora in Contrastive and Translation Studies Conference (5th edition)*. CECL Papers 1. Louvain-la-Neuve : Centre for English Corpus Linguistics/Université Catholique de Louvain, pp. 72-73.
- Hurtado Albir, Amparo. 1990. *La notion de fidélité en traduction*. Paris: Didier Éditions.
- Hurtado Albir, Amparo. 2004. *Traducción y traductología. Introducción a la Traductología*. Madrid: Cátedra.
- Lavid, J. 2005. *Lenguaje y nuevas tecnologías. Nuevas perspectivas, métodos y herramientas para el lingüista del siglo XXI*. Madrid: Cátedra.
- Martí Antonín, M. A. y Castellón Masalles, I. 2000. *Lingüística computacional*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Moreno Sandoval, A. 2001. *Gramáticas de unificación y rasgos*. Madrid: A. Machado Libros.
- Moure, T. y Llisterri, J. 1996. “Lenguaje y nuevas tecnologías: el campo de la lingüística computacional”, en M. Fernández Pérez (coord.): *Avances en Lingüística aplicada*. Universidade de Santiago de Compostela, Servicio de Publicacíons e Intercambio Científico, pp. 147-227. Disponible en: http://liceu.uab.es/~joaquim/publicacions/llisterri_moure_96.html
- Parodi, Giovani. 2008. “Lingüística de corpus: una introducción al ámbito”, en *RLA. Revista de lingüística teórica y aplicada*. Concepción (Chile), 46 (1), I Sem. 2008, pp. 93-119. Disponible en https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0718-48832008000100006
- Parodi, Giovani. 2010. *Lingüística de corpus: de la teoría a la empiria*. Madrid/Frankfurt: Iberoamericana.
- Real Academia Española. 2001. *Diccionario de la lengua española*. Madrid: Espasa.
- Santalla del Río, M.ª P. 2005. “La elaboración de corpus lingüísticos”, en M. Cal, P. Núñez e I. M. Palacios (eds.): *Nuevas tecnologías en Lingüística, Traducción y Enseñanza de lenguas*, Universidade de Santiago de Compostela, Servizo de Publicacíons e Intercambio Científico, pp. 45-63.
- Steiner, George. 1983. *După Babel. Aspecte ale limbii și traducerii*. București: Univers.
- Torruebla, J. y Llisterri, J. 1999. “Diseño de corpus textuales y orales”, en J. M. Blecua, G. Clavería, C. Sánchez y J. Torruella (eds.): *Filología e informática. Nuevas tecnologías en los estudios filológicos*, Barcelona, Milenio/Universidad Autónoma de Barcelona, Dpto. de Filología Española, pp. 45-77. Disponible en: http://liceu.uab.es/~joaquim/publicacions/Torruebla_Llisterri_99.pdf